

назв фруктів, рослин; імена, що походять від назв тварин; імена, що походять від назв природних явищ сезонів та місяців.

Аналіз показує, що для ініціації спілкування найбільш суттєвою є функція ідентифікації або номінації адресата в комунікативному просторі, і цій вимозі відповідають усі форми звертань. Звертання також використовуються для вираження любові, прив'язаності, тобто виконують емотивну або оціночно-характеризуючу функцію; контактна функція реалізується за рахунок використання термінів спорідненості (зокрема, по відношенню до не рідних людей), такі звертання зазвичай створюють атмосферу довіри, приватності. Звертання є формою мовленнєвого етикету і виконують етикетну функцію. Звертання, адресатами яких виступають читачі або ж слухачі, сприяють встановленню контакту між мовцем аудиторією слухачів / читачів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Батанова И.А. Формы речевого этикета в турецком языке. *Молодой ученый*. 2016. № 27. С. 813–816. URL:

<https://moluch.ru/archive/131/36519/> (дата звернення: 25.02.2019).

2. Буслев Ф.И. Историческая грамматика русского языка : в 2 ч. Москва : Юрайт, 2019. Ч. 1 : Этимология. 234 с.
3. Напольнова Е.М. Система обращений в современном турецком языке. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 13 «Востоковедение. Африканистика»*. 2015. № 4. С. 5–13.
4. Herdağdelen A. Modern Türkiye'de Kişi Adları. *Dilbilim araştırmaları dergisi İstanbul*. 2016. Böl. 11. № 4. S. 16–32.

REFERENCES:

1. Batanova, I.A. (2016). Formy rechevogo etiketa v turetskom iazyke [Forms of speech etiquette in Turkish]. *Molodoi uchenyi*, no. 27, pp. 813–816. Retrieved from: <https://moluch.ru/archive/131/36519/> [in Russian].
2. Buslaev, F.I. (2019). Istoricheskaia grammatika russkogo iazyka [Historical grammar of the Russian language] (in 2 vol.). Moscow: Iurait. Vol. 1: Etimologiya [in Russian].
3. Napolnova, E.M. (2015). Sistema obrashchenii v sovremennom turetskom iazyke [The system of address forms in the modern Turkish language]. *Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Seriya 13 "Vostokovedenie. Afrikanistika"*, no. 4, pp. 5–13 [in Russian].
4. Herdağdelen, A. (2016). Modern Türkiye'de Kişi Adları [Modern Personal Names in Turkey]. *Dilbilim araştırmaları dergisi İstanbul*, issue 11, no. 4, pp. 16–32 [in Turkish].

УДК 81.25, 372.881.111.22
DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-49

ТЕКСТИ ПРО ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙСТРІВ ЯК ОДНЕ З ЯВИЩ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Павловська Любов Іванівна,
старший викладач, факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Pavlovska_L_I@i.ua
orcid.org/0000-0002-1496-9248

У цій статті розглядаються та обґрунтовуються пропозиції щодо використання в професійній підготовці фахівців різних напрямів досвіду професійної освіти в європейських країнах, зокрема досвіду, що базується на традиціях цих країн. Натепер являє великий інтерес вивчення проблем, пов'язаних з підвищенням якості, безпеки, комфорту товарів і послуг. Зазначена проблема досліджується в різних галузях науки. Є багато міждисциплінарних досліджень. Методи морального і матеріального стимулювання професійної діяльності мають різні форми. Цікаво вивчити ці форми фінансових і моральних стимулів. Деякі дослідження розглядають такі форми з економічної точки зору. Інші дослідники аналізують їх як культурний феномен. Є також міждисциплінарні дослідження. Кожна країна має свої унікальні особливості у багатьох сферах життя і діяльності. Особлива увага приділяється традиціям німецькомовних європейських країн на прикладі розглядання підготовки до найвищої в Німеччині та в Австрії професійної кваліфікації «майстер». Ця професійна кваліфікація з її атрибутами, правилами, традиціями та звичаями може розглядатися як важливий економічний, освітній і культурний феномен у житті Німеччини. Така діяльність пов'язана також з традиційними рисами німецької мови, зокрема з фразеологізмами, прислів'ями та приказками, із зовнішнім оформленням одягу традиційних майстрів і оформленням документів, що підтверджують професійну кваліфікацію та професійні досягнення таких фахівців. Тексти ЗМІ містять статті про державну підтримку, зокрема фінансову, про підготовку майстрів та про особливості кваліфікаційних іспитів за звання майстра. У багатьох професіях звання майстра є передумовою для самозайня-

тості. Таке звання є гарною рекламою для кожної компанії. Звання майстра підвищує репутацію підприємця у клієнтів, викликає більшу довіру. З підприємствами майстрів краще працюють банки, зокрема стартап-підприємець з дипломом майстра отримає необхідні банківські кредити швидше, ніж за відсутності такого звання. Кваліфікація майстра дає змогу розвивати свої технічні навички настільки детально, що з'являється можливість використовувати найбільш цікаві ніші. Під час навчання майбутні майстри набувають додаткових переваг, здатності адаптуватися до нових умов праці. Автором пропонується для підготовки спеціалістів використовувати тексти, в яких розглядається це важливе явище німецької культури з урахуванням економічних, освітніх, мовних і культурно-історичних аспектів, зокрема, такі тексти, в яких йдеться про фахівців, які мають професійну кваліфікацію майстра.

Ключові слова: професійна діяльність, Німеччина, почесні звання, майстер, німецька мова, текст.

TEXTS ON THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF MASTERS AS ONE OF THE PHENOMENA OF GERMAN ECONOMIC CULTURE

Pavlovska Liubov Ivanivna,

Senior Lecturer, Faculty of Linguistics

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Pavlovska_L_I@i.ua

orcid.org/0000-0002-1496-9248

In this article the author examines and justifies proposals for the use of professional education experience in European countries in vocational education, in particular, experience based on the traditions of these countries. Nowadays, it is of great interest to study the problems associated with improving the quality, safety, comfort of goods and services. The above problem is being investigated in various fields of science. There are many interdisciplinary studies. Methods of moral and material stimulation of professional activity have various forms. It is interesting to study these forms of financial and moral incentives. Some studies consider such forms from an economic point of view. Other researchers analyze them as a cultural phenomenon. There are also interdisciplinary studies. Each country has its own unique peculiarities in many spheres of life and activity. One of these features of Germany is the master's professional qualification (Meister). This professional qualification, with its attributes, regulations, traditions and customs can be considered as a significant economic, educational and cultural phenomenon in the life of Germany. The texts of the mass media contain articles on state support, in particular financial, about the training of masters and about the features of the qualifying examinations for the title of master. The feature of modern texts on the activities of masters in Germany is also the theme of women in traditionally male forms of professional, in particular, craft activities. The traditions of German-speaking European countries were studied on the example of examining the training in Germany and Austria for the professional qualification "Meister". The education of Meister includes theoretical and practical training in the craft and also business and legal training, and includes the pedagogical qualification. To prepare specialists, the author suggests using texts that consider this important phenomenon of German culture taking into account economic, educational, linguistic and cultural-historical aspects. In particular, the proposed use of texts in which we are talking about specialists with professional qualifications of the master.

Key words: professional activity, Germany, honorary titles, Meister, German language, text.

1. Вступ

Останнім часом набуває значення дослідження особливостей професійної підготовки фахівців різних рівнів. Особливий інтерес може викликати підготовка фахівців, пов'язана з особливостями окремих регіонів. Як правило, в сучасних країнах спостерігається тенденція стандартизації та уніфікації загальної та професійної освіти з урахуванням індивідуальних особливостей тих, хто навчається. Звичайним є визнання документів про загальну та професійну освіту, про присвоєння кваліфікації на всій території країни. Спостерігається також прагнення до визнання документів про освіту та про професійну кваліфікацію в інших країнах (насамперед у сусідніх) та до більш широкого міжнародного визнання. Однак особливості окремих регіонів країни можуть впливати на процес

набуття освіти та на особливості визнання освіти, професійної підготовки, кваліфікації. Деякі особливості освіти визначаються місцевими органами влади та самоврядування, а також і навчальними закладами (установами освіти). Багато що залежить від географічних особливостей, кліматичних умов конкретних територій, від особливостей місцевих мов та використання мов на конкретних територіях, від культурних особливостей території, історичних традицій. Не останню роль відіграє також і наявність відповідних матеріальних ресурсів у тих, хто дає освіту, та у тих, хто освіту одержує. Деякі регіональні особливості освіти з часом стають менш виразними, а деякі зберігаються.

Досвід та практика одержання професійної освіти в різних країнах є предметом різноманітних досліджень у галузі педагогіки, психології,

країнознавства, економіки, історії культури та комплексних дисциплін.

У цій статті розглядаються особливості професійної підготовки до найвищої в Німеччині та в Австрії професійної кваліфікації «майстер» (Meister). Майстри, звання майстра, диплом майстра (Meisterbrief) мають давню традицію в німецькомовних країнах.

Спочатку існували сільські ремісники (Heimarbeiter). Виготовлення різних виробів забезпечувало існування цих ремісників та їхніх родин. Їхня праця завжди користувалась повагою. В німецькій мові трапляються прислів'я та приказки, присвячені праці майстрів. Наприклад, Am Werke erkennt man den Meister (Майстра визнають за працею), Das Werk lobt den Meister (Робота хвалить майстра), Drei Dinge machen den Meister: Wissen, Können und Wollen (Три речі роблять майстра: знання, майстерність та бажання) та інші.

Сільські ремісники з часом ставали міськими ремісниками (Handwerker). Уже в XI – XII століттях вони об'єднувались у цехи або гільдії (Zunft, Zeche) за професіями (Балк, Леменьов, 2015). Ті, хто не належав до відповідного цеху або до гільдії, не могли займатись ремеслом у місті. Цех мав свою церкву або каплицю, свого святого, який оберігав відповідне ремесло, спільні свята та звичаї (Балк, Леменьов, 2015). Деякі звичаї зберігаються і дотепер.

У наш час для того щоб займатись професійною діяльністю в Німеччині, є менше обмежень, ніж у минулому, коли звання майстра, диплом майстра були обов'язковою передумовою для відкриття своєї справи в багатьох видах ремісничої діяльності або взагалі для виконання замовлень з вироблення продукції або надання послуг за відповідними професіями.

З першого січня 2004 року Федеральний уряд Німеччини скасував необхідність мати диплом майстра для заняття професійною діяльністю за 53 з 94 ремісничих професій. Наявність диплома майстра вимагається з цього часу тільки для тих професій, в яких діяльність пов'язана із загрозою для життя або здоров'я третіх осіб (професії, пов'язані з будівництвом, застосуванням електричної енергії, піклуванням про здоров'я людей). Для інших професій диплом майстра залишився тільки додатковим підтвердженням високої якості продукції або послуг, які можна очікувати від власника диплома майстра. Можливим є виникнення інших подібних підтверджень якості. Але звання майстра, яке

має багатовікову історію та підтримується державою, належить до основних інститутів забезпечення якості товарів та послуг ремісничої сфери у Німеччині. Підтримка такої традиції постійно відчувається у засобах масової інформації Німеччини.

Основною метою статті є формулювання обґрунтованих пропозицій щодо використання в професійній підготовці фахівців досвіду європейських країн, зокрема соціально-культурного досвіду. Особлива увага при цьому приділяється традиціям німецькомовних європейських країн на прикладі розглядання підготовки до найвищої в Німеччині та в Австрії професійної кваліфікації «майстер». Пропонується застосування під час навчання текстів, в яких розглядається це важливе явище німецької культури з урахуванням економічних, освітніх, мовних і культурно-історичних аспектів, та йдеться про фахівців, які мають професійну кваліфікацію майстра.

2. Виклад основного матеріалу

Для досягнення вищезазначеної мети аналізуються німецькомовні тексти за темою переважно із засобів масової інформації Німеччини, а також з інших джерел. Наведено декілька прикладів висловлювань, які підкреслюють велике значення звання майстра в Німеччині з публікацій: «Диплом майстра 42 сантиметри завширшки, 59 сантиметрів заввишки та важить 70 грамів. З точки зору паперу це легка вага, але за своїм змістом диплом майстра належить до вагомих явищ економічної історії Німеччини» (Studium ohne Abitur in Rheinland-Pfalz, 2018). «Диплом майстра – це більше відповідальності, більший прибуток, цікава діяльність, кращі кар'єрні можливості» (Das Bildungszentrum der Handwerkskammer Osnabrück, 2018). «Звання майстра захищається законом. Тільки той може називати себе майстром, хто склав відповідний екзамен у відповідній галузі» (Deutsche Handwerks Zeitung, 2018). «Диплом майстра – це фірмовий знак якості» (Siller, Perkmann, 2017).

У засобах масової інформації Німеччини також постійно обговорюються наслідки скасування необхідності диплома майстра для діяльності у певних галузях ремісничої діяльності. Це скасування з 2004 року пояснювалось вимогами Європейського Союзу до вільного пересування з метою професійної діяльності та протидією безробіттю. Але, на думку фахівців, фактично не було досягнуто помітних результатів у цьому. Відсутність вимоги відповідної кваліфікації викликала

виникнення багатьох нових підприємств. Це розширило пропозицію на ринку товарів та послуг. Відповідно, спостерігається зниження якості продукції. З незначним зниженням цін погіршились і умови праці володарів диплома майстра. Оплата праці в деяких галузях наближається до мінімальної, майстри працюють практично без відпустки, є постійна загроза банкрутства.

Середній вік майстрів у Німеччині зростає. Молодь часто обирає професію, яка без тривалого навчання дає змогу швидко знайти роботу, що високо оплачується (Балк, Лемєньов, 2015). Одночасно зменшується кількість учнів, які опановують професію, зокрема в галузях ремісничої діяльності. Нові підприємства, де працюють не майстри, менш зацікавлені в підготовці учнів, не мають для цього відповідних умов, знань, традицій, пов'язаних з підготовкою учнів. Тому в німецькому суспільстві починаються обговорення можливостей відновлення обов'язкової вимоги наявності диплома майстра для професій, які були виключені з першого січня 2004 року.

Документи, які визначають обсяг практичних навичок та теоретичних знань майстрів, розробляються економічними організаціями, об'єднаннями підприємців і профспілками та затверджуються федеральним міністерством економіки та праці Німеччини за узгодженням з федеральним міністерством освіти та досліджень (Толстоног, 2004). Претендент на звання майстра мусить скласти чотири іспити. Перший іспит – практичний іспит за фахом. Під час цього іспиту виконується відповідна робота на ремісничому підприємстві. Потрібно показати майстерне виконання типових робіт за відповідним фахом. Другий іспит складається для підтвердження теоретичних знань. Претендент має показати, що він може проаналізувати та оцінити певну проблему, а також показати раціональний спосіб її вирішення. Зміст третього та четвертого іспитів аналогічний для всіх ремісничих спеціальностей. На третьому екзамені претендент мусить показати, що він володіє виробничо-господарськими, комерційними та правовими знаннями. Програма цього іспиту включає основи ведення обліку та складання звітності (бухгалтерський облік, річний звіт, принципи оцінки та узагальнення даних, ведення оперативних рахунків, облік виконаних робіт та наданих послуг, систему контролю діяльності підприємства), основи господарських операцій (промислова діяльність, маркетинг,

організація та управління, робота з кадрами, заснування підприємства, фінансування та планування роботи підприємства), основи права та оподаткування (основи цивільного права, процедура попередження боржника через суд та подання судового позову, процедура банкрутства, основи ремісничого та трудового права, соціальне та приватне страхування). Четвертий іспит – іспит з професійної педагогіки. На цьому іспиті претендент мусить показати, що він володіє необхідними для навчання учнів професійно-педагогічними знаннями. Програма іспиту включає загальні принципи професійного навчання (сутність дуальної системи навчання, права, завдання та обов'язки учнів, можливості сприяння учневі з боку ремісничої організації та держави), планування навчання (прийняття рішення про надання навчального місця, ціль та структура навчання, здатність до навчання, план навчання, партнери у дуальному навчанні), прийняття на навчання (процедура прийняття на навчання, договір про навчання, випробувальний термін та оволодіння фахом), здійснення навчання на робочому місці (методи навчання, передача знань та допомога у їх засвоєнні, контроль та оцінювання результатів навчання, сприяння процесу навчання (умови навчання, виробничий інструктаж, подолання труднощів навчання, заохочення успіхів), здійснення групового навчання (створення групи, методи навчання в групі, організація спільної роботи) (Толстоног, 2004).

У Німеччині є багато стародавніх традицій, пов'язаних з навчанням різних ремесел. Одна з таких традицій – мандрівки підмайстрів (Gesellenwanderung). Ця традиція існувала ще у середньовічних ремісничих цехах. Відповідно до цехового статуту перед складанням іспиту на звання майстра кожен підмайстер мусив провести декілька років у мандрах країною для того, щоб оволодіти професійними навичками та накопичити відповідний досвід. Така мандрівка, яка має назву Wanderjahre або Walz, мала тривати три роки та один день (Балк, Лемєньов, 2015). Протягом цього часу мандруючим підмайстрам заборонено наближатись до рідного міста ближче, ніж на п'ятдесят кілометрів. І нині, хоч це і не є вже обов'язковою передумовою для одержання звання майстра, німці пам'ятають цю традицію. Можна навести приклади слідування цій традиції, хоч це і не так поширено, як раніш. Наприклад, 29 серпня 2018 року до посольства Німеччини в Києві завітали підмайстри

каменяра та тесляра Юліан Гайдемманн і Лукас Велер, які здійснювали навчальну мандрівку. У Німеччині раніш було прийнято, щоб ремісники після завершення навчання залишали рідний край і отримували професійний досвід на різних підприємствах. На підтвердження цього вони мали отримати відповідні відмітки у навчальній книжці. Ця інформація була опублікована на сторінці Посольства Німеччини в Києві з наданням фотографій, на яких підмайстри одягнені у традиційні костюми ремісників (Diplomatic International Portal, 2018). На фотографії підмайстри пред'являють свої навчальні книжки Тимчасовому Повіреному у справах Посольства, який засвідчує печаткою відповідний запис на їх сторінках.

Одяг підмайстрів-мандрівників особливий. Йому вже близько 800 років. Кожна деталь костюма має значення. Шість гудзиків на куртці означають шестиденний робочий тиждень, вісім гудзиків на жилеті – восьмигодинний робочий день, довгі широкі брюки (Glockenhose) колись маскували відсутність взуття. Іншим атрибутом костюма є спеціальний ланцюг, на який нанизують герби усіх міст, де побував підмайстер, традиційна палиця-кийок та спеціальна хустка, яка зав'язується у вузол (Charlottenburger), з розмірами рівно 88 на 88 сантиметрів. У цей вузол пакують робочий та змінний одяг, похідне майно [1]. Слід зазначити, що деякі особливості традиційного костюма ремісників були перенесені на почесний одяг (Ehrenkleid) працівників деяких професій у Німеччині.

І нині здобуття звання майстра в Німеччині пов'язано для претендента з певними труднощами. Навчатись нелегко. Тим більше, що багато претендентів уже середнього віку, мають свої сім'ї, вже не можуть розраховувати на значну підтримку з боку батьків, як випускники середніх та вищих навчальних закладів. Але звання майстра набувають і жінки. Як типовий приклад наведемо інформацію зі статті В. Кіндт-Матусшек, в якій йдеться про шлях жінки до звання майстра (Kindt-Matuschek, 2018). Габрієла Мейер, яка має дітей, роботу, домашнє господарство та інші турботи, протягом двох років по понеділках та середах відвідувала теоретичні заняття з 16:15 до 20:30. Крім того, заняття проводились кожен другу суботу з 8:00 до 15:00. Після першого року занять відбулись перші іспити з базових знань. Жінка розповідає, що, створивши самостійно маленьку групу, ті, хто навчався, один одному пояснювали навчальний матеріал та спільно його опрацьовували. На перших екзаменах були

присутні близько ста людей, з них п'ять жінок. Після цих екзаменів були створені нові групи за відповідними напрямками «пластмаси» та «метал». Жінка обрала «метал». На наступному екзамені вже було 75 осіб, але з них також п'ять жінок. Після письмових екзаменів потрібно було очікувати результатів протягом восьми тижнів, що було пов'язано з певними хвилюваннями. Після письмового екзамену відбувся ще усний екзамен, на якому надавалась тема, за якою потрібно було відповідати після короткої підготовки. І це випробування було витримано. Після цього жінка здобула право називати себе майстром. “Und nun also Industriemeister. Doch was ist das? Damit hat man die Befähigung, einen Meisterbereich zu führen. Das ist nicht nur Technik, das ist vor allem auch Personalentwicklung und Personalführung», sagt Gabriele Meyer” («Отже, тепер майстер у галузі промисловості. Що мається на увазі? Під цим розуміють кваліфікованого фахівця, який здійснює керування виробничим підрозділом. Це не тільки технологічні процеси, але також підготовка персоналу та керування кадрами», – говорить героїня статті) (Kindt-Matuschek, 2018). Цей приклад надає впевненості в собі іншим, зазначає автор статті, в якій йдеться про досягнення жінкою довгоочікуваної цілі – звання майстра.

Підготовка до екзаменів на звання майстра в Німеччині потребує фінансових витрат та витрат часу. Фінансові витрати претендента залежно від різних умов можуть складати від трьох до дванадцяти тисяч євро. Тому відповідно до закону про сприяння продовженню освіти з метою просування по службі або професійного зростання (Aufstiegsfortbildungsförderungsgesetz) є можливість надання фінансової допомоги для підготовки та складання екзамену на звання майстра. Закон встановлює надання безпроцентної позики або спеціальної фінансової допомоги. Можливі різні варіанти залежно від матеріального та сімейного стану претендента. Можливою є також підтримка з боку федеральних земель після успішного завершення навчання та складання екзаменів. Наприклад, у Баварії особи, які успішно пройшли навчання та склали екзамен на звання майстра, з першого вересня 2013 року одержують додатково спеціальну премію (Meisterbonus) в розмірі 1000 євро (Das Bildungszentrum der Handwerkskammer Osnabrück, 2018).

3. Висновки

Інтенсивний взаємний обмін інформацією у світі сприяє тому, що в різних країнах виникає багато спільного. Але, незважаючи на це, кожна країна має свої індивідуальні особли-

вості у багатьох сферах життя та діяльності. Однією з таких особливостей Німеччини є професійна кваліфікація майстра. Ця професійна кваліфікація з усією сукупністю належних до неї атрибутів, нормативно-правових актів, традицій та звичаїв може розглядатись як помітне економічне, освітнє та культурне явище в житті Німеччини. У засобах масової інформації Німеччини таке явище знаходить значне місце, що додатково підтримує авторитет фахівців, які мають професійну кваліфікацію майстра, та авторитет діяльності таких людей. Ця діяльність пов'язана також з традиційними особливостями німецької мови, зокрема з фразеологізмами, прислів'ями та приказками, із зовнішнім оформленням традиційного одягу майстрів та документів, які підтверджують професійну кваліфікацію та професійні досягнення таких фахівців. Заслужують уваги тексти, в яких йдеться про державну підтримку, зокрема фінансову, навчання майстрів та складання претендентами на звання майстра відповідних кваліфікаційних іспитів. Особливістю сучасних текстів про діяльність майстрів у Німеччині є також тема жінок у традиційно чоловічих видах професійної, зокрема ремісничої діяльності.

Перспективними для подальших досліджень можуть бути особливості підбору текстів розглянутої тематики для навчальних цілей за різними напрямками підготовки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балк Е.А., Лемєнєв М.М. Мастера узнают по труду. *Партнер*. 2015. № 7. С. 50.
2. Березинська Н.О. Інформаційні технології в дослідницькій роботі студентів-економістів (на прикладі досліджень економічних аспектів підготовки майстрів у Німеччині). *Science, research, development* : monografia pokonferencyjna. Poznan, 2018. Vol. 9: Pedagogy. P. 33–35.
3. Павловська Л.І. Почесні професійні звання в Німеччині – перекладацький та виховний аспекти (на прикладі звань “Meister” та “Oberingenieur”). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»*. 2018. Вип. 2. С. 103–106.
4. Павловська Л.І. Реміснича діяльність у текстах засобів масової інформації Німеччини: тематичний аспект. *Science, research, development* : monografia pokonferencyjna. Poznan, 2018. Vol. 12: Philology, sociology and culturology. P. 60–61.
5. Толстоног В.В. Сдача экзамена на звание мастера ремесленных работ. *Партнер*. 2004. № 9(84). С. 48.
6. Der Weg zum Meister. Das Bildungszentrum der Handwerkskammer Osnabrück. URL: <https://www.btz-osnabrueck.de/btzm/content/view/nav/549> (дата звернення: 03.03.2019).

7. Kindt-Matuschek B. Eine Frau, die meisterlich eine Männerdomäne erobert. *Freie Presse: Regionen*. 2018. № 8. URL: <https://www.freiepresse.de/erzgebirge/schwarzenberg/eine-frau-die-meisterlich-eine-maennerdomaene-erobert-amp10290914> (дата звернення: 03.03.2019).
8. Meister- oder äquivalente Abschlüsse: Studium ohne Abitur in Rheinland-Pfalz. URL: <https://www.studium-ohne-abitur-rlp.de/hoerschulzugang/uber-meister-oder-aquivalente-abschlusse> (дата звернення: 03.03.2019).
9. Meister werden: Was Sie wissen müssen. *Deutsche Handwerks Zeitung*. URL: <https://www.deutsche-handwerks-zeitung.de/der-weg-zum-meister-was-sie-wissen-muessen/150/3096/202711> (дата звернення: 03.03.2019).
10. Siller M., Perkmann U. Die unternehmerische Tätigkeit der Meister in Südtirol. Strukturdaten und Erfolg von Meisterunternehmen. WIFO Studie 1.17. 2017. URL: https://www.handelskammer.bz.it/sites/default/files/uploaded_files/IRE_ricerca_economica/Pubblicazioni/WIFO_Studie_1_17_DT.pdf (дата звернення: 03.03.2019).
11. До Посольства Німеччини завітали незвичні відвідувачі. *Diplomatic International Portal*. URL: <https://dip.org.ua/nimechchina/novini-nimechchina/do-posolstva-nimechchini-zavitali-nezvichni-vidviduvachi/> (дата звернення: 07.03.2019).

REFERENCES:

1. Balk, E.A., Lemenyov, M.M. (2015). Masters learn by labor. *Partner*, no 7, pp. 50 [in Russian].
2. Berezynska, N.O. (2018). Informatsiini tekhnolohii v doslidnytskii roboti studentiv-ekonomistiv (na prykladi doslidzhen ekonomichnykh aspektiv pidhotovky maistriv v Nimechchyni) [Information technologies in the research work of students-economists (on the example of studies of economic aspects of the training of masters in Germany)]. *Science, research, development* : monografia pokonferencyjna. Poznan, vol. 9: Pedagogy, pp. 33–35 [in Ukrainian].
3. Pavlovska, L.I. (2018). Pochesni profesiini zvan'nia v Nimechchyni – perekladatskyi ta vykhovnyi aspekty (na prykladi zvan' "Meister" ta "Oberingenieur") [Honorary professional titles in Germany – translation and educational aspects (by the example of the titles “Meister” and “Oberingenieur”)]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia "Perekladoznavstvo ta mizhkulturna komunikatsiia"* [Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series “Translation Studies and Intercultural Communication”], vol. 2, pp. 103–106 [in Ukrainian].
4. Pavlovska, L.I. (2018). Remisnycha diialnist v tekstakh zasobiv masovoi informatsii Nimechchyny: tematychnyi aspekt [Handicraft activity in German media texts: thematic aspect]. *Science, research, development* : monografia pokonferencyjna. Poznan, vol. 12: Philology, sociology and culturology, pp. 60–61 [in Ukrainian].
5. Tolstonog, V.V. (2004). Sdacha ekzamena na zvanie мастера ремесленных работ [Passing the exam for the title of master of handicraft]. *Partner*, vol. 9(84), pp. 48 [in Russian].

6. Das Bildungszentrum der Handwerkskammer Osnabrück (2018). Der Weg zum Meister [The Way to the Master]. Retrieved from: <https://www.btz-osnabrueck.de/btzm/content/view/nav/549> [in German].
7. Kindt-Matuschek, B. (2018). Eine Frau, die meisterlich eine Männerdomäne erobert [A woman who masterfully conquers a male domain]. *Freie Presse: Regionen*. Retrieved from: <https://www.freiepresse.de/erzgebirge/schwarzenberg/eine-frau-die-meisterlich-eine-maennerdomaene-erobert-amp10290914> [in German].
8. Studium ohne Abitur in Rheinland-Pfalz (2018). Meister oder äquivalente Abschlüsse [Master or equivalent degrees]. Retrieved from: <https://www.studium-ohne-abitur-rlp.de/hochschulzugang/uber-meister-oder-aquivalente-abschlusse> [in German].
9. Deutsche Handwerks Zeitung (2018). Meister werden: Was Sie wissen müssen [Become a master: What you need to know]. Retrieved from: <https://www.deutsche-handwerks-zeitung.de/der-weg-zum-meister-was-sie-wissen-muessen/150/3096/202711> [in German].
10. Siller, M., Perkmann, U. (2017). Die unternehmerische Tätigkeit der Meister in Südtirol. Strukturdaten und Erfolg von Meisterunternehmen [The entrepreneurial activity of the masters in South Tyrol. Structural data and success of master companies]. WIFO Studie 1.17. Retrieved from: https://www.handelskammer.bz.it/sites/default/files/uploaded_files/IRE_ricerca_economica/Pubblicazioni/WIFO_Studie_1_17_DT.pdf [in German].
11. Diplomatic International Portal (2018). Do Posolstva Nimechchyny zavitaly nezvychni vidviduvachi [Unusual visitors came to the German Embassy]. Retrieved from: <https://dip.org.ua/nimechchina/novini-nimechchina/do-posolstva-nimechchini-zavitali-nezvichni-vidviduvachi/> [in Ukrainian].

УДК 371:31.004

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2019-1-50

СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКИХ ВНЗ

Пірожкова Ірина Вікторівна,
 викладач кафедри гуманітарної підготовки
 Морський інститут післядипломної освіти
 імені контр-адмірала Ф.Ф. Ушакова
 iri8112@ukr.net
 orcid.org/0000-0002-1903-4978

Стаття присвячена пріоритетності компетентнісного підходу як соціально-комунікаційного аспекту формування професійної міжкультурної комунікації у майбутніх фахівців морських ВНЗ у світлі проблеми формування комунікативних умінь іноземної мови у сучасних судномеханіків та електромеханіків у галузі морської освіти. Досягненню взаєморозуміння в процесі міжкультурної комунікації сприяє міжкультурна компетенція. Міжкультурна компетенція – це здатність здійснювати спілкування іноземною мовою з урахуванням різниці культур і стереотипів мислення.

Вивчення проблем міжкультурної комунікації передбачає знайомство з такими явищами і поняттями: принципами комунікації, основними функціями культури, впливом культури на сприйняття і комунікацію в її різних сферах і видах, параметрами для опису впливу культури на людську діяльність і розвиток суспільства у контексті вивчення професійної лексики. Ця стаття розглядає проблеми формування міжкультурної компетенції студентів на заняттях з іноземної мови. У ній порушено низку питань, пов'язаних з формуванням міжкультурної компетенції в процесі навчання іншомовного спілкування з урахуванням культурних і ментальних відмінностей носіїв мови, що є необхідною умовою для успішного діалогу культур. Вивчення іноземної мови, що є обов'язковим компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців у морській технічній сфері (механіків, електриків), також відбувається на основі компетентнісного підходу з певною орієнтацією на міжкультурну (та можна додати полікультурну) комунікацію. Автор визначає міжкультурні комунікації, сформовані у курсантів морського інституту в процесі вивчення англійської мови. Необхідність володіння англійською мовою фахівцями морських професій (суднові механіки та суднові електрики) на рівні компетентного користувача – факт незаперечний. Від рівня володіння англійською мовою залежить успішність роботи суднового механіка (суднового електрика), його кар'єрне зростання, забезпечення безпеки мореплавання. Процес навчання має бути спрямований на активізацію творчих можливостей і задоволення запитів особистості.

Володіння морською англійською мовою зумовлене окремим рядком у конвенційних документах, що регламентують підготовку кадрів морських спеціальностей.

Основною метою професійної освіти в морському ВНЗ є підготовка морського фахівця, що має достатній рівень освіченості, щоб у результаті застосування такої освіченості на практиці бути конкурентоспроможним на ринку праці, компетентним, відповідальним, з вільним володінням своєю професією, готовим до постійного професійного зростання.

Ключові слова: компетентнісний підхід, комунікативна компетенція, професійно орієнтоване навчання, професійна освіта, достатній рівень освіченості.